

ศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารของตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร
Potential for Culinary Tourism in Tai Khiam Market, Lamae District,
Chumphon Province

เบญจมาศ ณ ทองแก้ว^{1*}, อาทิตย์ แพชนะ¹, ดรรชนี ขุนนุ้ย² และอำนาจ รักษาพล²
Benjamas Nathongkaew^{1*}, Arthit Paechana¹, Darunrat khunnui² and Amnat Ruksapol²

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร

¹ Assistant professor, Faculty of Tourism Development, Maejo-Chumphon University

² นักศึกษา, สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร

² Student, Faculty of Tourism Development, Maejo-Chumphon University

* Corresponding author, E-mail: christagmy59@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารของตลาดใต้เคี่ยม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาตลาดใต้เคี่ยม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 33 คน และแบบสอบถามนักท่องเที่ยว จำนวน 300 ชุด วิเคราะห์ผลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและโปรแกรมสำเร็จรูป และบรรยายเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า ตลาดใต้เคี่ยมมีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางต่อการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย = 2.20) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนนอกพื้นที่ (ร้อยละ 54.1) เป็นเพศหญิงและเพศชายในสัดส่วนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 53.7 และ 46.3) อาชีพนักศึกษา (ร้อยละ 50.8) มีความพึงพอใจต่อขนาดพื้นที่และการตกแต่งที่กลมกลืนกับธรรมชาติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.28) พึงพอใจต่อการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและทางเดินชมภายในตลาดระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.13 และ 4.04) แนวทางพัฒนามุ่งเน้นระบบสื่อความหมายเพื่อสร้างความรู้ ความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงในพื้นที่ คำนึงถึงการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใสและมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายอย่างจริงจัง และจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับฤดูกาล

คำสำคัญ: ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ความพึงพอใจ การท่องเที่ยวเชิงอาหาร

Abstract

This research aims to the assessment form of the potential of tourist destinations, tourist satisfaction, and the development of Tai Khiem Market, situated in Lamae District, Chumphon Province. Select the study area is Tai Khiem Market, situated in Lamae District, Chumphon Province. with the use of data collection tools. The data collection tools used in this circumstance are; the assessment form of the potential tourist destinations, 30 in-depth interviews, and 300 questionnaires. The analysis can be done through content analysis, SPSS program and descriptive analysis. As a result, the research discovered that Tai Khiem Market has a moderate potential for tourism activities (mean = 2.20). Most of the tourists are outsider (54.1%); 53.7% are female and 46.3% are male, moreover (50.8%) of these are student. This group of tourists are tremendously satisfied with the size and decoration in harmony with the nature. (mean = 4.28). Besides, they are also extremely pleased with peace and safety (mean = 4.13) and the paths within the market (mean = 4.04). Whereas, tourists suggested the extension of operating hours of the market. In order to develop a tourist destination, these following factors must be focused on; 1) Development of communication to stimulate education and entertaining to visitors. 2) Promotion of publicity to introduce tourist destinations.3) Development of tourism activities which connect nearby tourist attractions within the area. 4) Transparency of management and participation of all parties. and 5) Provide facilities in accordance with different seasons.

Keywords: Potential of tourist destinations, satisfaction, Culinary Tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่จะเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดการพัฒนาทางสังคม และเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เช่น รายได้ที่เพิ่มขึ้น การสร้างงาน และยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนท้องถิ่น ในทางตรงกันข้ามการท่องเที่ยวมีส่วนทำลายสิ่งแวดล้อม เกิดผลเชิงลบทางสังคมและวัฒนธรรม หากการพัฒนาการท่องเที่ยวมีการวางแผนอย่างไร้ทิศทาง ทำให้เกิดผลกระทบที่นำวิบัติต่อการอนุรักษ์และป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาวของชุมชน ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายตั้งแต่ระดับชุมชนหมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัด รวมทั้งการเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและการจัดระบบบริหารจัดการภายใต้หลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความหลากหลายของทรัพยากรทั้งทางบกและทางทะเล ครอบคลุมทรัพยากร ป่าไม้ ปะการัง ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ประกอบด้วย 8 อำเภอ โดยเฉพาะอำเภอละแมมีสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งชายหาด บ่อน้ำร้อน และตลาดเชิงอาหาร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนผลไม้ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และประมงพื้นบ้าน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538) ด้วยความโดดเด่นและความอุดมสมบูรณ์ของอาหารการกิน จึงทำให้หน่วยงานภาครัฐ ชมรม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้าน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เกิดแนวคิดเกี่ยวกับก่อตั้งตลาดใต้เคี่ยมในปีพ.ศ.

2559 เพื่อเป็นแหล่งกระจายผลิตภัณฑ์ในครัวเรือนที่มีคุณภาพ และสร้างมิติด้านการท่องเที่ยวที่เน้นการสัมผัสถึงวิถีชาวละแอม นำเสนอความเป็นอยู่ และรูปแบบอาหารการกิน ที่ชาวบ้านในพื้นที่นำมาขายเป็นสินค้า โดยเฉพาะอาหารทะเลสด ผัก-ผลไม้ปลอดสารพิษ อาหาร และขนมพื้นบ้านที่ทำทานได้ยาก รวมถึงเครื่องดื่มสมุนไพร โดยส่งเสริมให้ตลาดมีอัตลักษณ์ของตนเอง ด้วยการใช้บรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติ และมีการตกแต่งบริเวณรอบตลาดได้เยี่ยมให้มีความเป็นธรรมชาติท้องถิ่นโดยใช้วัสดุธรรมชาติเท่านั้น ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวมาเยือนไม่ต่ำกว่า 2,000 คนต่อวัน

สำหรับงานวิจัยเรื่องศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารของตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแอม จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการของตลาดใต้เคี่ยม ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทของอาหาร แหล่งที่มาของวัตถุดิบ กรรมวิธีการผลิต รสชาติและสีส่น รวมไปถึงการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ และความต้องการของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารหรือเป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานกับธรรมชาติของพื้นที่ วัฒนธรรม การบริการ การเข้าถึงทรัพยากรท่องเที่ยว การเป็นเจ้าของที่ดีและเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ รวมเป็นประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว นำไปสู่การกระจายรายได้ให้กับชุมชน และยังเป็นการอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการดำรงอยู่ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยพิจารณาตามองค์ประกอบทั้ง 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านทรัพยากร 2) ปัจจัยด้านกายภาพ 3) ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ปัจจัยด้านการจัดการ 5) ปัจจัยด้านกิจกรรมและกระบวนการ และ 6) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปและการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารของตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแอม จังหวัดชุมพร
2. เพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารของตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแอม จังหวัดชุมพร
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความพร้อมด้านบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกของตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแอม จังหวัดชุมพร

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยว และการบริการ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตที่ต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และสร้างความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยวยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวต่างๆ (จุลสารการท่องเที่ยวนานาชาติ, 2538)

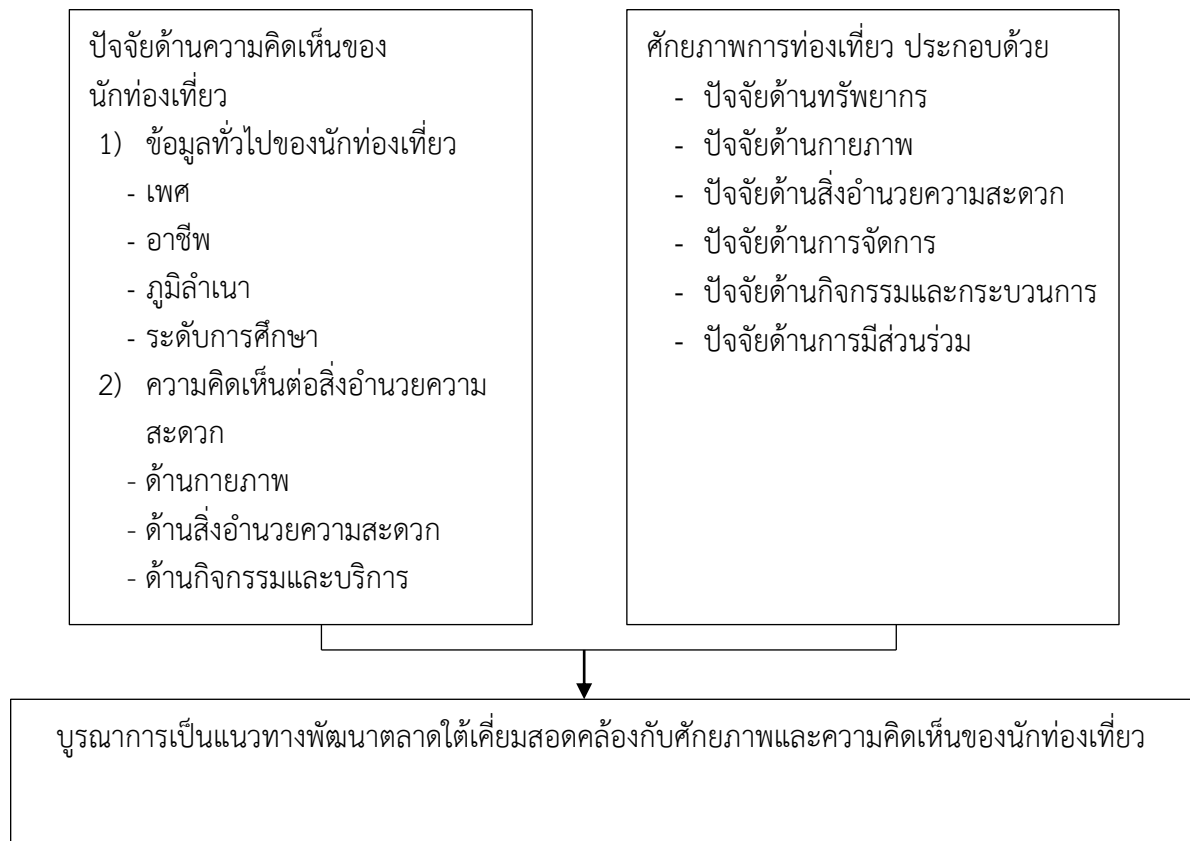
การท่องเที่ยวเชิงอาหาร หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารหรือเป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานกับธรรมชาติของพื้นที่ วัฒนธรรม การบริการ การเข้าถึงทรัพยากรท่องเที่ยว การเป็นเจ้าบ้านที่ดีและเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ รวมเป็นประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการลิ้มรสอาหาร การได้เรียนรู้วิธีทำ และลงมือทำ อาหารด้วยตัวเอง ซึ่งถือเป็นการสร้างประสบการณ์ที่ประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวเชิงอาหารก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในทุกกลุ่มคน (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2560)

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวที่เพียงพอที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาเที่ยว (วิภา ศรีระทุ, 2551) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการพิจารณาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ดังต่อไปนี้

1. ด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะหรือมีความเป็นเอกลักษณ์ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น
2. ด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่ การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆและการจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับ
3. ด้านกิจกรรมและกระบวนการ คือ การพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม
4. ด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้าง และประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจหรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านทรัพยากร ด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วม ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจภาคสนาม สัมภาษณ์แบบเจาะจง และสอบถามนักท่องเที่ยว นำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

1.1 การคัดเลือกพื้นที่ตัวแทน คือ พื้นที่ตลาดใต้เคียง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ คณะกรรมการตลาดใต้เคียง จำนวน 4 คน ผู้ประกอบการร้านค้า จำนวน 30 คน และนักท่องเที่ยวที่มาเยือนตลาดใต้เคียง จำนวน 300 คน คำนวณหากกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรของยามานะ (Taro Yamane, 1973)

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.1 แบบประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยว (Evaluation of tourism site Potential : ENTSP) (ดร.ชนันท์ เอ็มพันธุ์, 2546) จำนวน 23 ตัวชี้วัด จากนั้นทำการเปรียบเทียบระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวกับเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อบ่งชี้สถานภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ 1 = ศักยภาพระดับต่ำ ถึง 3 = ศักยภาพระดับสูง ดังนี้

การให้ค่าคะแนนแต่ละตัวชี้วัด (rated score หรือ ค่า R) 3 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน โดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก (weighting score equation) (นภวรรณ ฐานะกาญจน์, 2545)

$$ENTSP = \frac{\sum_{i=1}^n W_i R_i}{\sum_{i=1}^n W_i} = \frac{W_1 R_1 + W_2 R_2 + W_3 R_3 + \dots + W_n R_n}{W_1 + W_2 + W_3 + \dots + W_n}$$

โดยที่ ENTSP = การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

R_i = ค่าคะแนนระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n

W_i = ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n ในที่นี้มีค่าเท่ากับ 3

เนื่องจาก ทุกตัวชี้วัด มีค่าคะแนนความสำคัญเท่ากัน

จากการคำนวณ ระดับศักยภาพในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว มีรายละเอียดดังนี้

1.00 - 1.66 = ศักยภาพต่ำในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว (L)

1.67 - 2.33 = ศักยภาพปานกลางในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว (M)

2.34 - 3.00 = ศักยภาพสูงในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว (H)

1.3.2 แบบสอบถามนักท่องเที่ยว โดยกำหนดตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาและวางแผนรูปแบบพื้นที่ให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ และภูมิลำเนา โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ ด้านกิจกรรมและการบริการ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

1.3.3 แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการและผู้ประกอบการร้านค้า ที่เกี่ยวข้องกับ การบริการด้านพื้นที่ ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและเตรียมความพร้อมกันในชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและทำนุบำรุงรักษาตลาดใต้เคี่ยมของผู้ประกอบการร้านค้าหรือคนในชุมชน 3) กฎเกณฑ์ในการเข้าใช้พื้นที่ตลาดใต้เคี่ยมของผู้ประกอบการร้านค้า และ 4) สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการร้านค้าและนักท่องเที่ยว

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ผลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งสถิติที่นำมาใช้ในการวัดค่า คือ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และการหาค่าเฉลี่ย (Mean) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบการอธิบาย และกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน อีกราคำนวณหาอัตราภาคขั้นเพื่อแปรผลคะแนนในแต่ละช่วง ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบ Likert แบ่งระดับเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.00-1.79	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด
1.80-2.59	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
2.60-3.39	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
3.40-4.19	หมายถึง	พึงพอใจมาก
4.20-5.00	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาศักยภาพและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารของตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดใต้เคี่ยม 2) ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และ 3) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกของตลาดใต้เคี่ยม ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอาหารของตลาดใต้เคี่ยม

อดีตพื้นที่ตลาดใต้เคี่ยมเป็นพื้นที่ว่างหรือพื้นที่ล่อย แรกเริ่มเกิดจากแนวคิดมาจากโครงการตามรอยพ่อเพื่อพ่อเพียง จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ.2559 ภายใต้ความคิดปลูกที่จะกิน ทำสิ่งที่จะใช้ เพื่อใช้ลดรายจ่ายในครัวเรือน รวมไปถึงการกระจายพืช ผัก ผลผลิต หลังจากเหลือกินจึงนำมากระจายแบ่งปันเพื่อนบ้าน จนกระทั่งเกิดแนวความคิดการกระจายสินค้าในครัวเรือนที่มีคุณภาพสู่ตลาดใต้เคี่ยม โดยมีรูปแบบการจัดการครอบคลุม

1) การจัดตั้งโครงสร้างองค์กร ประกอบด้วย คณะกรรมการ 16 คนจากความร่วมมือของชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการดูแลบริหารจัดการ มีการประชุมและวางแผนร่วมกับผู้ใหญ่บ้านในชุมชนเกี่ยวกับการนำสินค้ามาจำหน่าย มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ระดมความคิดเห็นและตัดสินใจวางแผนร่วมกัน พัฒนาและทำนุบำรุงรักษาตลาดใต้เคี่ยมและมีความร่วมมือจากคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่และการจัดตกแต่งสถานที่ ส่วนของการจัดการและบริหารด้านความสะอาดทางคณะกรรมการเห็นด้วยกันว่า จำงคนที่ได้รับผิดชอบในพื้นที่จัดการขยะ และทำความสะอาดห้องน้ำ จำนวน 6 คน และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจำนวน 3 คน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ชาวบ้านที่นำสินค้ามาจำหน่ายในตลาดใต้เคี่ยม

2) จัดตั้งกฎระเบียบข้อปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการร้านค้า เปิดให้บริการเวลา 09.00 – 15.00 น. เฉพาะวันอาทิตย์เท่านั้น และเปิดโอกาสให้มีการสร้างกฎ กติกาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

2.1 การจัดลำดับการจำหน่ายสินค้าแต่ละหมู่บ้านจะต้องลงทะเบียนจำหน่ายสินค้าตามที่ระบุไว้

2.2 กฎเกณฑ์การใช้สถานที่ผู้ประกอบการร้านค้าจะต้องมาไม่เกิน 08.30 น. และห้ามกลับก่อนเวลา 15.00 น. ผู้ผลิตที่ขาดการประชุมติดต่อกัน 2 ครั้งโดยไม่มีเหตุอันควร ให้ยุติการขาย เป็นต้นไป

2.3 การบริหารจัดการตลาดใต้เคี่ยมจะใช้คณะกรรมการตลาด และคณะทำงานอีก 20 คน ซึ่งมีกฎกติกาที่ใช้ในการควบคุมโดยทุกคนต้องกระทำร่วมกันและที่สำคัญไม่ใช้งบประมาณของรัฐบาล

2.4 การคัดเลือกตัวแทนร้านค้า เริ่มจากผู้ใหญ่บ้านคัดเลือกตัวแทนแล้วส่งมาให้คณะกรรมการตลาดเป็นผู้พิจารณา ส่วนใหญ่จะนำผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่หมู่บ้านของตนเองมาขาย

2.5 การเพิ่ม ลด รายการของสินค้าที่นำมาขาย ให้แจ้งกรรมการกลางก่อนนำมาขายทุกครั้ง เพื่อรับรองคุณภาพอาหาร หมวตบรรจุกัญธเพื่อรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2.6 ห้ามใช้โฟมและแม่กเย็บกระดาษอย่างเด็ดขาด ให้ใช้ก้านทางมะพร้าว ทางสาकुแทนบรรจุภัณฑ์ ห่อ รั้ว ร้อย ด้วยวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบบัว ใบยอ ใบเตย ใบจากสาकु ใบมะพร้าว ใบเล็บครุฑข้างกาบหมากและเชือกกล้วย เป็นต้น อาหารที่เป็นของเหลว ให้ใช้ถุงพลาสติกร้อน เย็น ในการบรรจุช่วยกันพัฒนาแนวทางการใช้ถุงกระดาษ หรือถุงผ้า ไม้ไผ่ ผ้า ห้ามใช้แผ่นไวนิล หรือพลาสติกคลุมร้าน หรือหลังคา โดยเด็ดขาด อนุโลมแค่ปูเพื่อรักษาความสะอาดเท่านั้น

2.7 คณะกรรมการมีการติดตามผลและแนวทางการแก้ไขปัญหาทุกสัปดาห์หลังจากตลาดปิดเน้นในเรื่องการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะของตลาดใต้เคี่ยมให้คงอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในทุกครั้งที่เข้ามาเยือนตลาดใต้เคี่ยม

3) กำหนดโซนประเภทอาหาร โดยแบ่งพื้นที่ให้หมู่บ้านละ 3 เมตร ได้มีการแบ่งโซนตลาดออกเป็น 7 โซน จำนวน 47 ซุ้ม อาหาร/สินค้าที่จำหน่ายส่วนใหญ่เป็นอาหารทะเล เช่น ปลา, กุ้ง, หมึก, และหอยที่หาได้ในท้องถิ่นหรือรับซื้อจากเรือประมงพื้นบ้านในอำเภอละแม ผัก ผลไม้ในท้องถิ่นหาซื้อได้ตามฤดูกาล เช่น กล้วยหอม มะพร้าว สับปะรด สละ เป็นต้น ชนิดของอาหารในตลาดใต้เคี่ยมที่โดดเด่นเป็นที่รู้จักและขายดี เช่น น้ำสมุนไพรนานาชนิด ขนมกลอยที่หาทานได้ยากในปัจจุบัน และข้าวยาที่มีผักเป็นส่วนประกอบกว่า 32 ชนิด

4) ตรวจสอบวัตถุดิบในท้องถิ่นที่จะนำเข้ามาจำหน่ายในพื้นที่ โดยคำนึงถึงแหล่งที่มาของวัตถุดิบส่วนใหญ่มีในท้องถิ่น และปลอดภัยและสะอาด

5) ออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกจัดตกแต่งใช้วัสดุธรรมชาติท้องถิ่นให้กลมกลืนกับสภาพเดิมของพื้นที่ซึ่งมีต้นเคี่ยมเป็นพืชดั้งเดิมในพื้นที่ เพิ่มเติมสิ่งก่อสร้างเป็นไม้และหลังคาทำด้วยตับจาก มีป้ายบอกเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวทุกจุดภายในอำเภอละแม สถานที่จอดรถแบ่งออกเป็น 2 โซน รองรับได้โซนละ 200 คัน ห้องสุขามีจำนวน 10 ห้อง ที่นั่งพักผ่อน ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ ที่ทำจากไม้ในท้องถิ่น จำนวน 100 ตัว และมีเปล จำนวน 58 ตัว มีกิจกรรมนันทนาการภายในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การประกวดร้องเพลงและการแสดงหมูนเวียนในแต่ละสัปดาห์

6) ส่งเสริมให้แต่ละหมู่บ้านมีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง

7) ด้านกิจกรรมและกระบวนการ พบว่าวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งตลาดใต้เคี่ยมเพื่อต้องการกระจายรายได้เข้าสู่อำเภอละแม เกิดเศรษฐกิจหมูนเวียนภายในอำเภอ และในอนาคตทางตลาดใต้เคี่ยมมีโปรแกรมการท่องเที่ยว ดำน้ำดูปะการัง นั่งเรือชมวิวทิวทัศน์ สักการะพระธาตุเขาน้อย ถ้ำเขานาง และบ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อตลาดใต้เคี่ยม

ผลการศึกษา พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนนอกพื้นที่ (ร้อยละ 54.1) เป็นเพศหญิงและเพศชายในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 53.70 และ 46.30) มีช่วงอายุน้อยกว่า 21 ปี (ร้อยละ 39.70) ซึ่งเป็นช่วงของวัยรุ่น มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 48.00) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีเวลาว่างหรือวันหยุดที่ชัดเจน จะนิยมมาเที่ยวตลาดใต้เคี่ยม เน้นความเพลิดเพลินกับบรรยากาศภายในพื้นที่ ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนตลาดใต้เคี่ยม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>			<u>อาชีพ</u>		
ชาย	138	46.30	รับราชการ	16	5.40
หญิง	160	53.70	พนักงานบริษัท	16	5.40
<u>อายุ</u>			ธุรกิจส่วนตัว	27	9.20
น้อยกว่า 21 ปี	119	39.70	เกษตรกร	70	23.70
21-30 ปี	68	22.70	ค้าขาย	14	4.70
31-40 ปี	32	10.70	นักเรียน/นักศึกษา	150	50.80
41-50 ปี	44	14.70	รับจ้าง	2	0.60
มากกว่า 50 ปี	37	12.30	<u>ภูมิสำเนา</u>		
$\bar{x} = 29.71$ SD = 12.129			คนในพื้นที่	128	45.90
<u>การศึกษา</u>			คนนอกพื้นที่	151	54.10
ประถมศึกษา	51	17.20			
มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า	95	32.10			
อนุปริญญา/เทียบเท่า	7	2.40			
ปริญญาตรี	142	48.00			
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.30			

จากผลการศึกษาด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรมและการบริการ พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อพื้นที่มีขนาดกว้างและตกแต่งพื้นที่อย่างน่าสนใจ และความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.28 และ 4.20) มีความพึงพอใจต่อถนน/ทางเดินเท้า ในแหล่งท่องเที่ยว การดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.04 และ 4.13 ตามลำดับ) ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกของตลาดใต้เคี่ยม

รายการ	ระดับความพึงพอใจ	
	$\bar{x}$	SD
<u>ปัจจัยด้านกายภาพ</u>		
1. พื้นที่มีขนาดกว้างขวางและตกแต่งพื้นที่อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ	4.28	0.620
2. ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.09	0.718
3. มีการความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว	4.08	0.618
4. การจัดแบ่งโซนอาหารมีความเหมาะสม	4.10	0.713
5. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและดึงดูดใจของตลาด	4.20	0.734

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ	
	$\bar{x}$	SD
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก		
6. ถนน/ทางเดินในแหล่งท่องเที่ยวมีความเพียงพอ	4.04	0.689
7. ความเพียงพอและเหมาะสมของที่จอดรถ	3.77	0.915
8. ความเพียงพอของร้านอาหาร-เครื่องดื่ม ร้านของที่ระลึก เป็นต้น	3.97	0.724
9. ความเพียงพอของจำนวนห้องน้ำ	3.43	1.019
10. ความถูกสุขลักษณะของห้องน้ำ	3.48	0.875
11. มีศูนย์บริการและให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว	3.76	0.924
12. ป้ายบอกเส้นทางมีความชัดเจน	3.73	0.860
13. ความเพียงพอของจำนวนถังขยะ	3.68	0.901
14. ความเพียงพอและเหมาะสมของที่นั่งและที่พักผ่อน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เบล	3.98	0.833
ปัจจัยด้านกิจกรรมและการบริการ		
15. ความหลากหลายของกิจกรรม	3.90	0.820
16. การประชาสัมพันธ์ส่งเสริมกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	3.97	0.817
17. การจัดการของเสีย, ขยะและน้ำของแหล่งท่องเที่ยว	3.88	0.809
18. การดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย	4.13	2.548

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อวัฒนธรรมอาหารของตลาดใต้เคี่ยม

ปัจจัยด้านประเภทอาหาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจในระดับมากที่สุดต่อการไม่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, ไม่จำหน่ายน้ำอัดลม และประเภทของอาหารมีความครบครันทั้งอาหารคาวและอาหารหวาน (ค่าเฉลี่ย = 4.34, 4.22 และ 4.15 ตามลำดับ)

ปัจจัยด้านบรรจุภัณฑ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นวัสดุธรรมชาติแทนพลาสติกในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการใช้ ใบตอง กะลามะพร้าว กาบกล้วย กระบอไม้ไผ่และปลีกล้วย (ค่าเฉลี่ย = 4.47, 4.36 และ 4.32 ตามลำดับ)

ปัจจัยด้านรสชาติ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการใช้วัตถุดิบพื้นบ้านมาปรุงอาหารปราศจากสารพิษในการประกอบอาหาร และวัตถุดิบสะอาด สดใหม่เสมอ (ค่าเฉลี่ย = 4.34, 4.26 และ 4.25 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม ควรติดตามผลเพิ่มเติมด้านรสชาติอาหาร อร่อยถูกปากนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มความพึงพอใจในอนาคต

ปัจจัยด้านวัตถุดิบ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจในระดับมากที่สุดต่อการใช้วัตถุดิบท้องถิ่นในการผลิตอาหาร (ค่าเฉลี่ย = 4.34) รองลงมาคือใช้วัตถุดิบที่ปราศจากสารพิษและทำให้รู้สึกว่าการรับประทานอาหารที่รับประทานมีความปลอดภัยสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.26) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละข้อมูลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละม่อม จังหวัดชุมพร

รายการ	$\bar{x}$	SD.
1. ปัจจัยด้านประเภทอาหาร		
ประเภทของอาหารมีความครบครัน ทั้งอาหารคาวและอาหารหวาน	4.15	0.651
อาหารมีหลายรูปแบบ เช่น อาหารจานเดียวและอาหารสำเร็จรูป	4.01	0.768
ไม่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	4.34	0.756
ไม่จำหน่ายน้ำอัดลม	4.22	0.837
อาหารแต่ละประเภทเป็นอาหารที่มีประโยชน์	4.24	0.647
ความเป็นเอกลักษณ์ของอาหาร	4.31	0.675
2. ปัจจัยด้านบรรจุภัณฑ์		
ใช้วัสดุธรรมชาติแทนวัสดุพลาสติก เช่น ใบตอง, กะลา, กาบกล้วย, กระบอง ไม้ไผ่, ปลีกกล้วย	4.47	0.636
บรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมกับอาหาร	4.32	0.646
ความสะอาดของภาชนะบรรจุอาหาร	4.26	0.702
บรรจุภัณฑ์มีความคิดสร้างสรรค์	4.36	0.693
3. ปัจจัยด้านรสชาติ		
รสชาติอร่อย ถูกปาก	3.99	0.791
มีรสชาติของสมุนไพรพื้นบ้าน	4.11	0.726
ไม่ใช้สารปรุงแต่งรสชาติ	4.08	0.736
4. ปัจจัยด้านวัตถุดิบ		
ใช้วัตถุดิบพื้นบ้านเป็นส่วนใหญ่	4.34	0.648
ใช้วัตถุดิบที่ปราศจากสารพิษในการประกอบอาหาร	4.26	0.654
วัตถุดิบสะอาด สดใหม่เสมอ	4.25	0.699

ส่วนที่ 3 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารของตลาดใต้เคี่ยม

ผลการประเมินศักยภาพ พบว่า ตลาดใต้เคี่ยมมีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางต่อการรองรับกิจกรรมท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย = 2.20) เมื่อพิจารณาตามปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพ พบว่าด้านทรัพยากรด้านกายภาพ และด้านการจัดการ มีศักยภาพสูงรองรับการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย = 2.38, 2.38 และ 2.50 ตามลำดับ) เนื่องจากพื้นที่ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่น่าสนใจโดยเฉพาะมีต้นเคี่ยมกระจายอยู่โดยรอบ ซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ท้องถิ่นของอำเภอละม่อม รวมทั้งมีระบบการจัดการภายใต้กฎระเบียบของคณะกรรมการที่ดูแลโดยชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขณะที่ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรมและการบริการ มีศักยภาพปานกลางในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย = 2.25, 1.94 และ 1.75 ตามลำดับ) เนื่องจากแม่ค้าพ่อค้าบางกลุ่มยังเห็นว่า คณะกรรมการดูแลตลาดใต้เคี่ยมควรเพิ่มบทบาทให้เข้าไปมีส่วนร่วม ในการวางแผนตัดสินใจ การจัดการตลาดเพิ่มขึ้น ขณะที่ด้านกิจกรรมนันทนาการภายในตลาดใต้เคี่ยมยังไม่หลากหลายเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตลาดใต้เคี่ยมเริ่มเปิดให้บริการเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559 รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยว (ENTSP) ตลาดใต้เคี่ยม

เกณฑ์การประเมินศักยภาพ	W	$\Sigma(W \times R) / W$
ปัจจัยด้านทรัพยากร		
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3	1.5
2. ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและดึงดูดใจ	3	2.5
3. ทักษะคุณภาพและสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว	3	2.5
4. สภาพภูมิอากาศเหมาะสมกับพื้นที่	3	3.0
ระดับคะแนนเฉลี่ย ด้านทรัพยากร		2.38
ปัจจัยด้านกายภาพ		
5. คุณภาพของถนนในการสัญจร	3	2.0
6. ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง	3	2.5
7. การจัดแบ่งโซนมีความเหมาะสม(อาหารคาว,อาหารหวาน,ของสด,ผัก,ผลไม้)	3	2.5
8. พื้นที่มีขนาดกว้างขวางและตกแต่งพื้นที่อย่างน่าสนใจ	3	2.5
ระดับคะแนนเฉลี่ย ด้านกายภาพ		2.38
ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก		
9. ถนน/ทางเดินในสถานที่ท่องเที่ยวมีความเพียงพอ	3	2
10. ความเพียงพอของที่จอดรถ	3	1.5
11. ความเพียงพอของจำนวนถังขยะ	3	1.5
12. ความถูกสุขลักษณะของห้องน้ำ	3	1.5
13. มีศูนย์บริการและให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว	3	1.5
14. ป้ายบอกเส้นทางในสถานที่ท่องเที่ยว	3	2.0
15. ความเพียงพอที่นั่งพักผ่อน ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ เบล	3	3.0
16. ความเพียงพอของร้านค้า ร้านขายเครื่องดื่ม และร้านของที่ระลึก	3	2.5
ระดับคะแนนเฉลี่ย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก		1.94
ปัจจัยด้านการจัดการ		
17. การจัดการขยะและของเสีย	3	2.5
18. การดูแลและรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและทรัพย์สิน	3	2.5
19. การจัดการด้านประชาสัมพันธ์	3	2.5
ระดับคะแนนเฉลี่ย ด้านการจัดการ		2.5

ตารางที่ 3 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมินศักยภาพ	W	$\Sigma(W \times R) / W$
ปัจจัยด้านกิจกรรมและกระบวนการ		
20. รูปแบบ/กิจกรรมมีความเหมาะสมและสัมพันธ์กับกิจกรรม	3	2.0
21. ความหลากหลายของกิจกรรม	3	1.5
ระดับคะแนนเฉลี่ย ด้านกิจกรรมและกระบวนการ		1.75
ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน		
22. การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมดำเนินการและการตัดสินใจ	3	2.0
23. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์	3	2.5
ระดับคะแนนเฉลี่ย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน		2.25
ระดับศักยภาพโดยรวม		2.20
1.67 - 2.33 = Moderate Potential หรือ ศักยภาพปานกลางในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว		

สรุปและอภิปรายผล

ตลาดใต้เคี่ยมมีโครงสร้างการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่ระดับชุมชนหมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัด สะท้อนให้เห็นว่าการนำเสนอบรรยากาศในอดีตของวิถีชีวิตและภูมิปัญญาคนรุ่นก่อนในการประกอบอาหาร รูปแบบสินค้าเน้นอาหารพื้นบ้านของภาคใต้ตอนบน ใช้วัตถุดิบที่เป็นทุนทรัพยากรของท้องถิ่นตามลักษณะภูมิศาสตร์ติดทะเลอ่าวไทยและภูเขา สามารถดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือนได้อย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับหลายๆชุมชนที่ริเริ่มการท่องเที่ยวโดยมีทุนทางวัฒนธรรมที่สะสมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการท่องเที่ยว อาทิเช่น ตลาดใต้โหนด สวนไม้ ขวัญใจ จังหวัดพัทลุง และตลาดน้ำคลองแดน เป็นต้น ที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมด้านอาหารมาอย่างต่อเนื่องทั้งขนม อาหาร สมุนไพร พืชผักพื้นบ้าน และอาหารทะเล บรรยากาศโดยรอบตกแต่งวัสดุธรรมชาติและวัสดุท้องถิ่นของชาวบ้าน มีการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชนและการกระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่อสร้างคุณค่า และอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นของประชาชนอย่างยั่งยืน

จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตลาดใต้เคี่ยม จะเห็นว่านักท่องเที่ยวที่มาเยือนตลาดใต้เคี่ยมมีความพึงพอใจต่อพื้นที่ที่มีขนาดกว้าง มีการตกแต่งอย่างน่าสนใจ และเส้นทางเดินเท้าในแหล่งท่องเที่ยวเหมาะสมต่อการไหลเวียนนักท่องเที่ยว กล่าวได้ว่า การบริหารจัดการตลาดใต้เคี่ยมเป็นที่ยอมรับจากนักท่องเที่ยว และกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นกลุ่มรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ให้ความสนใจในเรื่องของบรรจุภัณฑ์ที่นำมาใช้ต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเป็นบรรจุภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบตอง กะลามะพร้าว และเน้นความคิดสร้างสรรค์ มีความแปลกใหม่ ขณะเดียวกันก็เป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับอาหารปลอดสารพิษอาหารสอดคล้องกับแนวคิดการจัดตลาดใต้เคี่ยมเป็นอาหารที่ผลิตในท้องถิ่นที่ดีต่อสุขภาพและปลอดแอลกอฮอล์ น้ำอัดลม เป็นต้น

ตลาดใต้เคี่ยม มีการส่งเสริมอัตลักษณ์โดยใช้บรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติและใช้วัสดุท้องถิ่นที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบตอง กะลามะพร้าว ปลีกกล้วย เป็นต้น และนำแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์มาใช้ในการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ สร้างภาพลักษณ์การเป็นตลาดเชิงอาหารที่มีสินค้าพื้นบ้าน อาหารท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม พบว่าผู้ประกอบการยังใช้ถุงพลาสติกใส่อาหารที่มีบรรจุภัณฑ์ธรรมชาติอีกทอดหนึ่ง ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดดังกล่าวและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ดังนั้น เพื่อให้แนวคิด

ดังกล่าวมีระบบการจัดการที่ชัดเจน คณะกรรมการอาจสร้างทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกและลดอุปสรรคในสินค้าบางชนิด เช่น บริการตระกร้าใส่สินค้า โดยใช้วิธีมัดจำเพื่อรับตระกร้าคืนหลังจากใช้งาน เป็นต้น

ศักยภาพโดยรวมของตลาดใต้เคี่ยมอยู่ในระดับปานกลางต่อการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความโดดเด่นของความเข้มแข็งของคณะกรรมการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ชุมชนมีความพร้อมของทรัพยากรหรือวัตถุดิบที่นำมาจัดทำอาหาร ขณะที่ศักยภาพอยู่ในระดับต่ำด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากยังไม่มีบริการรถโดยสารประจำทางเนื่องจากตลาดเปิดให้บริการเพียงวันเดียวต่อสัปดาห์เท่านั้น และควรเพิ่มความเข้มข้นในการจัดการห้องน้ำให้มีความสะอาดและปลอดภัยมากขึ้นเนื่องจากมีพนักงานดูแลความสะอาด 6 คน และเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย 3 คน

คณะกรรมการหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมาตรการเพื่อดูแลรักษาความมั่นคงของตลาดใต้เคี่ยมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน

ภาพประกอบที่ 2 ตัวอย่างอาหารในตลาดใต้เคี่ยม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษานำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาตลาดใต้เคี่ยม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ครอบคลุมด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านความรู้ และวัฒนธรรม ดังนี้

1. พัฒนาระบบสื่อความหมาย ซึ่งเป็นปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่นักท่องเที่ยวประเมินว่ายังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กล่าวได้ว่าระบบสื่อความหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความรู้ ทัศนคติ และความเข้าใจ และพฤติกรรมการอนุรักษ์พื้นที่และรักษาสภาพแวดล้อมโดยให้แก่ผู้ประกอบการร้านค้าและนักท่องเที่ยว เช่น 1) คุณสมบัติของไม้เคี่ยมเป็นไม้เนื้อแข็ง เหนียว และทนทาน ใช้ทำเป็นเรือ หรือจะใช้ในงานก่อสร้างที่ต้องการความแข็งแรงมาก ๆ เหมาะสำหรับใช้ทำไม้พื้น 2) แนวคิดการจัดการของเสียของตลาด ซึ่งมีการนำวัสดุธรรมชาติมาเป็นบรรจุภัณฑ์ เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยสร้างความตระหนักในการนำวัสดุเหลือใช้ที่มีคุณภาพสูง มาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าแก่สินค้า 3) ความเป็นมาและส่วนประกอบของอาหารท้องถิ่นอำเภอละแม ที่หารับประทานได้ยาก เป็นต้น

2. ควรมีระบบการติดตามประเมินผลหรือความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะปัจจัยด้านรสชาติอาหาร ขณะเดียวกันควรศึกษาความเป็นไปได้ในการเพิ่มจำนวนหรือปริมาณร้านอาหาร ตามจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลต่อความต้องการซื้อที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

3. จากผลการประเมินศักยภาพกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ยังไม่หลากหลาย ดังนั้น ควรพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างตลาดใต้เคี่ยมกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นในอำเภอละแม เช่น กิจกรรมดำน้ำดูปะการังบริเวณกรังแต้มและกรังแห้ง กิจกรรมเล่นเรือใบโบราณ กิจกรรมแช่น้ำร้อนเพื่อสุขภาพ บริเวณบ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู กิจกรรมตกหมึกยามค่ำคืน ณ ซาดหาดแม่ใจ-ชุมพร เป็นต้น

4. การบริหารจัดการที่ดี และมีความโปร่งใส บริหารอย่างมีประสิทธิภาพและจัดการอย่างเป็นระบบระเบียบของพื้นที่ตลาดใต้เคี่ยม ควรดำเนินตามกฎระเบียบในการใช้พื้นที่ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในความคิด วางแผน และการตัดสินใจตลอดกระบวนการ

5. คงรูปแบบการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่กลมกลืนกับธรรมชาติ และบริบทของพื้นที่ แต่ควรคำนึงถึงสิ่งอำนวยความสะดวกบางประเภท อาทิ ความเพียงพอของที่จอดรถ ความเพียงพอของจำนวนถังขยะ และสุขลักษณะของห้องน้ำ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2538). *การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. จุลสารการท่องเที่ยว.

ดร.ชนิ เอ็มพันธ์. (2546). การประเมินสถานภาพทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของวนอุทยานชีหลง จังหวัดมหาสารคาม. คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เบญจมาศ ณ ทองแก้ว, ธราทิพย์ เกิดสุวรรณ, จิรัชยา ปรีชาชน และอำนาจ รักษาพล. (2560). การท่องเที่ยวเชิงอาหารตลาดใต้เคี่ยม จังหวัดชุมพร. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 9(6), 458 – 470.

เบญจมาศ ณ ทองแก้ว, อำนาจ รักษาพล, จุฑามาส เพ็งโคนา และบุญศิลป์ จิตตะประพันธ์. (2560). ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตำบลคันธุลี จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 9(2), 106 – 121.

- นภวรรณ ฐานะกาญจน์. (2545). การติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์การจัดการพื้นที่อนุรักษ์. ในเอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการจัดการพื้นที่อนุรักษ์. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์).
- วิภา ศรีระทุ. (2551). ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. สารนิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.